

REVISTA ECONOMICĂ.

Organ financiar-economic.

Organul oficial al „Solidarității”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare în lunile Ianuarie, Februarie și Martie odată pe săptămână, în lunile Aprilie—Decembrie de două ori pe lună.

Membri ai asociațiunii „Solidaritatea” sunt:

„Agricola”, (Ecica), „Agricola”, (Hunedoara), „Agricola”, (Lugoj), „Albina”, „Ardeleana”, „Arieșana”, „Auraria”, „Aurora”, (Baia-mare), „Băndăna”, „Banca Poporală” (Dej), „Berzovia”, „Bihoreana”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Cassa de împrumut ca însoțire”, (Bicaz), „Cassa de păstrare”, (Mercea), „Cassa de păstrare” (reuniune), (Săliște), „Ciarovana”, „Chiorana”, „Codreana”, „Comuna”, „Cordiana”, „Coroana”, (Bistrița), „Corvineana”, „Creditul”, „Crișana”, „Cugiereana”, „Doina”, „Economia”, (Cohalm), „Economul”, „Făgețana”, „Furnica”, „Geogeană”, „Grănișerul”, „Hațegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Iulia”, „Jiana”, „Lipovana”, „Lucaștrul”, „Lugoșana”, „Mercur”, „Mielul”, „Murășiana”, „Murășianul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Oraviceana”, „Plugarul”, (Cacova), „Poporul”, „Porumbăceana”, „Racoșana”, „Reuniunea de împrumut și păstrare”, (Iva-mare), „Riureana”, „Săcana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, (Caransebeș), „Sebeșana”, (Sebeșul-săsesc), „Selăgeana”, „Sentinela”, „Șercăiana”, „Silvania”, „Someșana”, „Speranța”, „Steaua”, „Târnavăneana”, (Hosman), „Tibleşana”, „Timișana”, „Ulpiana”, „Vatra”, „Victoria”, „Vlădeasa”, „Zărăndeană”, „Zlăgnea”.

Prețul de prenumărare:

pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—.

Redactor responsabil:

CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:

de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Politica băncilor noastre.

Dr. U. T. Mihaiu.

Anul 1848, pentru viața noastră economică a fost de o însemnătate extraordinară. Aci se despart două lumi gospodărești, cea iobagă feudală, de cea liberă, în care trăim astăzi.

Baza economică a vieții înainte de 1848, a fost sistemul natural cu un amestec de gospodărie bănească. Credit nu există. Temelia economică după 1848, se așează, desființându-se orice dăjdi și plăți în natură, pe sistemul banilor, din care se dezvoltă în timp scurt acela al creditului.

Caracteristica principală a acestei mari și radicale reforme, zace în aceea, că ea a schimbat dela temelie forma producției, a cărei nerv de viață devine banul, sau mai bine zis creditul.

Miile de brațe desrobite, erau numai juridicește libere, dar economicește încă legate, trebuindu-le pentru lucrarea moșiei lor neatârinate o pârghie nouă, până aci necunoscută, care eră banul, sau creditul.

Nu e locul aci a intra într-o deslușire mai amănunțită a creditului, dar trebuie să descoperim următorul adevăr: Producția principală a Ardealului este cea agrară, care se alcătuește din trei factori producători: a) pământul, b) munca și c) capitalul, sau creditul.

Factorul cel mai însemnat din aceștia trei este însă creditul, pentru că cu el se poate cumpăra și pământul și munca. Lucrul de căpetenie în producția agrară este punerea într-o armonie cât de desăvârșită a

acestor factori, după împrejurări și conjuncturi, și aceasta nu se poate face mai ușor și mai bine ca atunci, când mânăuirea creditului este lesnicioasă, cu alte cuvinte, când contractarea creditului nu este împreună cu formalități împiedecătoare și când dobânda este scăzută. Vedem dară, că problema producției nu este altceva decât o problemă de credit.

Unde creditul este organizat și lesnicios, acolo produce prisosul și propășirea, unde creditul scump mănâncă întregul venit, acolo produce stagnarea și unde creditul este atât de urcat încât mistuie chiar din întreg, cum se întâmplă în multe părți la noi la țară, acolo trebuie să pricinuiască înapoierea. Iată însemnătatea creditului în viața economică a timpului nostru.

Așa ajunge problema creditului cea mai arzătoare problemă a vieții gospodărești ardelene. Țăranul desrobit caută credit și pentru a-l scuti să cadă în ghiarele cămătarilor, cari se iviră din toate părțile, trebuia pe o cale sau alta să i-se deschidă o scăpare, căci robia cametei ar fi fost mai grea ca aceea a pământului, din care de abia scăpase.

Restimpul dela 1848 până azi, l-am putea împărți în două perioade:

Prima, aceea care urmează după desrobirea țărănească, caracterizată printr-o gospodărie naturală și uzurară. Perioada aceasta a fost pentru țărâtime dăunătoare, deși în Ardeal plaga uzurei n'a bântuit nici pe departe atât de sălbatec, ca în România.

Perioada a doua începe cu întemeierea băncilor noastre, prin anii 1885, cari aștern fundamentul organizării creditului, gonind

uzura din câmpul părăginit al banilor, pe care îl transformă într'un ogor roditor.

Cu aceste scurte date istorice și economice pășim pe terenul de muncă al băncilor noastre.

Principiul cârmuitor pe acest tărâm este: o bancă nu poate să premeargă vieța mediului economic în care se înrădăcească, ea poate numai s'o însoțească și să-i dea ajutorul de lipsă. Fiind vieța gospodărească a Ardealului eminentă agrară, lucrul cel mai firesc, ca băncile să dea deosebită atenție curatelor și regulatelor operații de bancă cu caracter agricol. Aceasta este politica logică și sănătoasă.

Multe bănci însă s'au lăsat amăgite de speculații și afaceri industriale, cari într'un mediu agrar, încă nedesvoltat, ca al nostru, sunt totdeauna împreunate curizicuri mari, ceea ce-i împotriva naturei băncilor noastre. La noi predomină sistemul agricol *extenziv*, ce arată lipsa de credit organizat și potrivit nevoilor agricole. Cultura pământului nostru așteaptă ridicarea ei pe treapta sistemului *intenziv*, și atunci va fi și ea o industrie înfloritoare. Trecerea la afaceri mercantile și antreprize speculative, când agricultura, însetată de credit, se află într'un hal atât de vitreg și înapoiat, ar însemna cea mai neeconomică și chiar nenațională politică de bancă, care s'ar putea face.

O firmă de bancă nu poate să devină și o firmă de industrii și speculații. În vieța noastră materială poate să zacă câștigul adevărat și solid al unei bănci, nu în puține și scumpe întreprinderi speculative și industriale, ci în mulțimea și ieftinătatea afacerilor număroase de credit agricol, cari sunt și cele mai sigure și cele mai bănoase, tocmai prin masa și ieftinătatea lor. Aci principiul nu este creditul scump și restrâns, ci creditul ieftin și răspândit.

Pentru întreprinderi industriale și neguțătorești ne lipsesc experții și funcționarii speciali, cari la urma urmei tot n'au verva, inițiativa și interesul recerut, pentru a putea concura cu privații. Noi nici în știința și practica de bancă nu suntem încă de tot acasă, și să facem la bănci politică industrială și speculativă?

Băncile ardelenesti au avut în perioada întâi a vieții lor un rost economic real și laudabil. Ele au pus piatra fundamentală în sistemul organizării și concentrării creditului. Rețeaua creditară pe cât de neîntregă și slabă la început, cu încetul s'a țesut tot mai deasă și tare, sugrumând pe urmă aproape orice caz de cămătărie.

Câmpul creditar înțelinit s'a schimbat într'un ogor destul de rodnic, pe care dobânda nu întrece azi 8%, când odinioară lacoma camătă storcea procente monstruoase de 30 și 40 la sută. Acest progres este relativ foarte mare și merită recunoașterea obșteștilor foloase aduse.

După această perioadă dintâi a început însă să se simtă o lipsă oarecare de iscusință și pricepere sistematică în politica băncilor. Nu spunem lucrul acesta pentru a știrbi vaza așezămintelor noastre, ci pentru constatarea unui neajuns, a cărui lămurire obiectivă este desigur mai folositoare, ca retăcerea lui. Conducătorii băncilor vor trebui, cu creșterea concurenței pe acest tărâm, să-și însușească tot mai multe cunoștințe speciale, teoretice și practice, pentru a putea înfruntă orice greutate și pentru a reduce procentul creditului pe o treaptă mai scăzută. Desrobitorul țărânilor germane, baronul Stein, a zis la 1818, că creditul agrar să nu întrecă limita de 4%, căci altcum poate ușor să strice și cu greu să ajute. Pe cât suntem noi de îndepărtați de acest ideal, putem totuși să sperăm, că în curând se vor ivi, și printre conducătorii noștri financiari, experți cu studii speciale în ramura aceasta, cari printr'o chibzuință și disciplină mai mare vor intrupă și la noi lesnele și mănosal credit de 4%. Operațiile s'au înmulțit și chiar complicat, se recere o activitate tot mai iscusită și specială. Timpul conducerii diletantice a trecut, băncile au intrat azi într'o fază a existenței lor, pentru cârmuirea căror nu mai ajung simplele cunoștințe de contabilitate și de drept. Politica la bănci va trebui să se întemeieze tot mai mult pe un strat vărtos de studii financiare și economice politice. Până acum s'a privit creditul mai mult din punctul de vedere al contabilității și al dreptului cari sunt formale, dar nu din cel economic, care este cel esențial.

O altă problemă, tot atât de însemnată ca însuș creditul, este aceea a educațiunii economice. Băncile au dat țăranului numai credit, dar nu i-au dat educație economică, care trebuia să meargă mână în mână cu îndatorirea poporului client. Creditul este o armă cu două tășuri; în mâna pricepătorului duce la izbândă, în aceea a nepricepătorului la pierire.

Nu se poate nega, că băncile, sub firma de instituții naționale, au dat prilej și au înlesnit pe țărani — abia ieșiți din iobăgie, unde trăiau în sistemul dijmelor și al plăților în natură, neînvățați nici cu mânărea banului, decum cu aceea a creditului — să facă

adese împrumuturi neproducătoare, așa, că sate cari înainte cu 10 sau 20 de ani, nu datoriau nici un gologan, azi sunt împovărate de datorii, de cari mulți țărani se mai pot scutura doar luând drumul către America.

Țăranul rămas fără povățuire și școală gospodărească și-a mărit moșia, dar și datoria, fără să-și înmulțască însă cunoștințele în munca agricolă. Care este urmarea? Moșia mai mare cere muncă mai multă, biruri urcate și plata dobânzilor și a capetelor. Rămânând însă felul muncii lui în rostul moștenit, el trebuie să trudească acum ca o vită pentru a răsbî greutățile. Mulți însă nu și-au înmărit nici moșia, deși au făcut mari credite consumatoare, ajungând astfel într'o situație tot atât de strâmtorată.

La noi unde pământul este scump, creditul deasemenea, iar munca ieftină, ar fi fost mai economic să se facă folosință de iscusința muncii, decât de cumpărări de pământuri și contractări de credite puțin producătoare și în foarte multe cazuri consumatoare. Pământul, munca și creditul, acești trei factori în producția agrară, trebuie să stea toți într'o armonie deplină, pentru ca rezultatul să fie multămitor. Punerea lor în armonia recerută, pretinde însă o pricepere economică mai largă, în lipsa căreia țăranul nu poate da înainte precum ar trebui după truda sa multă.

Pământ are țărănimea îndeajuns.

Credit încă se află pretutindeni la bănci, dar ce este de dorit, e înlesnirea lui, ce prin o politică organizatoare și mai desăvârșită se va putea înfăptui.

Munca încă nu lipsește, avem prisos de brațe, dar ce lipsește este civilizarea și ridicarea lucrului agricol pe o treaptă mai înaltă. Noi credem, că educația muncii este datorința sfântă a băncilor, cari ar face un lucru ruinător pentru țărănimea clientelă, dacă i-ar pune unealta minunată, dar periculoasă a creditului în mână, fără să-i dea totodată și povețele pentru mînuirea și întrebuințarea ei. Unealta săvârșită a creditului împreună cu aceea a muncii iscusite, formează după cum zice economistul englez, Rogers, o foarfecă valoroasă, iar una fără alta, două hârburi nefolositoare.

Avem societăți și asociații pentru cultura și literatura poporului. Nu avem însă nici o singură școală economică, noi, un popor agrar. Dar baza vieții, a școlii, a familiei, a bisericii a băncilor, e economia; aci trebuie să începem, căci o nație economică este slăbită și sărăcită, decade și socialmente și moralmente. *A răspândi cultura în*

popor însemnează a-i ridica starea materială. Fără bază materială, orice încercare de luminare și înaintare rămâne stearpă,

Din cele zise, țânta politice de bancă în timpul de acum, nu poate fi alta, decât întemeierea de școli economice. Băncile trebuie să devie o școală de practică gospodărească, în care se primească clientela obiiceiuri și virtuți lucrative superioare.

Aceasta se va putea mai bine îndeplini prin bănci însăși, pe cale tovărășească. Din tot satul să fie în școlile acestea câte un reprezentant, care întorcându-se după anii de învățatură acasă să răspândească cultura gospodărească printre semenii săi. Rezultatele nu vor putea să întârzie, vieța sătească va începe să înflorească și cu ea toată existența noastră, nu numai socială, dar și morală.

Politica de bancă cere o ieftinire și democratizare mai departe a creditului, precum și educația economică a țărănimei datorase. Aceste sunt azi țelurile, pe cari trebuie să le țină dirigenții băncilor neîncetat în vedere. Dela realizarea lor nu atârnă numai viitorul băncilor, dar și viitorul nostru ca neam.

La organizarea noastră culturală.

2. Școalele noastre superioare și medii.

Ca și în alte țări, școalele cele mai înalte din patria noastră sunt instituțiuni de stat și se susțin din contribuțiile tuturor cetățenilor.

Școalele cele mai de frunte, cari le avem noi Românii sunt, cu o singură excepție, instituțiuni confesionale: seminariile de teologie pe lângă cele 2 metropolii și pe lângă 3 episcopii; apoi institutele pedagogice din centrele noastre bisericești, cele 5 gimnazii, școala reală și cea comercială din Brașov și 4 școale, așa numite civile de fete: a «Asociațiunii», (care nu e confesională), cea din Blaj, cea din Beiuș și cea din Arad.

Importanța acestor institute de învățământ — puține câte le avem — este foarte mare, atât din punct de vedere confesional, cât și din cel românesc și patriotic.

Precum de veacuri toate popoarele au ținut și țin la legea lor, nici Românii nu au rămas mai pe jos.

Țara noastră este un adevărat caleidoscop de popoară și confesiuni. Și mai toate popoarele din patrie sunt împărțite în mai multe confesiuni. Maghiarii sunt: o parte romano-catolici, altă parte reformați. Românii suntem greco-catolici și greco-orientali etc.

Fiecare confesiune își are institutele sale

de învățământ, între aceste: seminariile teologice și pedagogice, etc.

În aceste școli s'a crescut și se crește preoțimea și învățătorimea. S'a crescut și se crește înainte de toate în spirit religios-moral, dând astfel o garanție puternică și indispensabilă pentru prosperarea și viitorul statului. În aceste școli s'a crescut și se crește tinerețea în iubirea de neamul său, ceea ce este în congruență cu legile firii și cu cele dumnezeiești. Iar unde educația este morală-religioasă și în conformitate cu legile dumnezeiești ea este totodată și patriotică. Seminariile și pedagogiile noastre confesionale, întocmai ca și ale altor confesiuni, și-au împlinit totdeauna cu sfințenie datorințele lor de propagatoare neîntrecute ale unei educațiuni neexceptionabile din toate punctele de vedere. De aceea ele au avut și au o misiune mare în mijlocul poporului românesc din această țară, și totodată o misiune mare din punctul de vedere al statului. Și de aceea existența lor este reclamată de interese multiple de prima ordine.

Confesiunile noastre au adus și aduc mari jertfe pentru susținerea acestor școli; jertfele reclamate de susținerea lor în viitor vor fi, sigur, și mai mari.

E întrebare: putea-se-vor ele susține și pe viitor din mijloacele proprii? Putea-vor să supoarte greutatea ce cresc an de an?

Să sperăm că le vom putea susține. Și încât nu vor ajunge fondurile și fundațiunile existente, să credem că vom găsi căi și mijloace nouă pentru a satisface toate cerințele reclamate de progres și de împrejurările schimbate.

Tocmai pentru că aceste școli sunt puține și fiindcă s'au bucurat și până acum de o deosebită solitudine din partea bisericilor, mecenajilor noștri și a publicului, asigurarea viitorului lor nu se poate trage la îndoială. Dovadă avem, între altele, chestia completării gimnaziului din Brad, care în timp foarte scurt, prin concursul obștei românești se va apropia de realizare.

Totuș fiindcă cerințele au să fie tot mari, nu ne putem dispensa de grija susținerii acestor școli. De aceea în programul nostru de viitoare organizare culturală trebuie luată și chestia asigurării acestor școli din punct de vedere material.

Iată deci o problemă care trebuie să ne preocupe neînterupt pe toți, și nu numai pe căpeteniile noastre bisericesti, cari, să recunoaștem, stăruie cu zel în această direcțiune.

3. Școlile noastre populare (primare).

O chestiune de supremă importanță se agită acum mai mult decât oricând altădată în

presa noastră și peste tot în cercurile noastre conducătoare. Este chestiunea susținerii școlilor noastre primare. Nu e străin de această chestiune nici țaranul nostru. Din contră și el este acum mai mult decât oricând frământat de gândul existenței școluței sale.

Căpeteniile bisericilor noastre și deputații noștri și-au dat la timpul său toată silința ca școala sătească să rămână ceea ce a fost: un focar de lumină a minții și o pepinieră de înobilare a sufletului, înbrățișând în mai mare extenziune și problemele practice pentru progresele economice. Nu le-a succes însă.

Astfel nu ne-a rămas alta decât să ținem cont de situația gravă, ce s'a creat școlilor noastre sătești prin ultimă lege de reformă radicală, și în cadrul legii să căutăm căi și mijloace de a rămâne și pe viitor în stăpânirea lor.

S'au auzit voci, cari discutaseră această chestiune pe tema: să mai susținem școlile noastre sătești sau să le părăsim? Sunt — ce e drept — multe motivele cari ne-a sugerat ideea de a părăsi școala; dar și mai multe sunt acelea, cari ne impun să îngrijim de soarta ei până în sfârșit.

Dacă în cele din urmă n'ar rămâne bisericii altă problemă de îndeplinit în școala sătească confesională decât educația religioasă-morală a fiilor noștri, — chiar și în acest caz ar trebui să facem toate jertfele posibile pentru salvarea ei.

Cumpăna este plecată în direcția susținerii școlilor și începutul aranjamentelor trebuincioase în această privință ne dă bune speranțe. În multe comune de ale noastre s'au adus hotărâri în toată forma pentru a se satisface dispozițiile legii școlare din anul trecut; în alte comune se urmează acum regularea acestei chestiuni, iar în celea mai multe frământările se țin lanț și nu știm cum se vor sfârși: învinge-va spiritul cel bun sau doară ne vom lăsa descurajați abia la începutul acestei acțiuni de importanță decizivă pentru un viitor mai bun.

*

În învălmășala lucrărilor de salvare se aud, acum dintr'o parte, acum dintr'alta, țipete deperate pentru ajutor.

Cerințele legii sunt mari. Se cere urcarea dotațiunii învățătoresci într'o măsură ce pe mulți îi pune pe griji, temându-se că mare parte a comunelor noastre bisericesti nu va mai fi în stare să presteze mijloacele materiale indispensabile.

În urma acestei îngrijorări s'au ivit diferite idei, cari indică căi și mijloace de ajutor în situația aceasta grea.

Înainte de toate se cer jertfe nouă dela actualii susținători ai școalelor. Anume ei să facă toate opintirile posibile pentru salvarea școlii din puterile lor proprii.

Alții vin și zic: în multe, în foarte multe locuri comunele bisericesti nu mai pot aduce jertfe noue, și aici trebuie căutat ajutor din altă parte.

În locul prim ochii tuturor se îndreaptă spre bănci, crezând mulți neorientați că ele ar putea face minuni.

Acestora li-s'a arătat în mod documentat în Nrul 10 al revistei noastre cam ce anume ar putea să facă băncile în interesul școalelor.

Am mai spus noi și cu altă ocaziune, că chiar și numai din cuota de binefacere ce votează băncile s'ar putea ajuta cu succes un număr mărișor de școale. Și atâta ar fi un lucru destul de bun și folositor în împrejurările date.

Alții insistă să se înființeze un fond mare pentru susținerea școalelor ajunse în neputință de a se susține, și iar alții să se facă în acest scop fonduri prin comune.

În primarticolul din Nrul 10 al revistei noastre se vorbește mai lămurit asupra împrejurării că ce se poate și ce nu se poate, cum și că cine are datoria să creeze mijloacele necesare pentru susținerea caracterului confesional al școalelor noastre primare, arătând că în locul prim datoria aceasta este a parohiilor. Ele să impună și încasseze dela membrii săi prin repartitie bisericească suma necesară pentru asigurarea legală a salariului învățătoresc și pentru zidirea și conservarea edificiului școlar, împreună cu mobilierul și toate rechizitele trebuincioase.

Adevărat, că cu modul acesta de soluție suntem tot acolo unde am fost, fără a fi făcut un pas măcar înainte spre o deslegare mai favorabilă a chestiunii susținerii școalelor noastre primare. Și astfel, ar fi să zicem, că a fost de prisos toată svârcolirea presei pe această temă.

Să sperăm însă că nu va fi așa. Să sperăm că și din aceste discuțiuni are să rezulte ceva bun.

Să sperăm, că tocmai acum, în ocazia anchetei și experimentărilor, ce se fac din partea autorităților noastre confesionale pentru întregirea salarelor învățătoresci, vor eși la iveală, ca rezultat pozitiv, mijloace noue pentru o orientare mai cu succes în deslegarea problemei așa de grea și de importantă.

Să sperăm, că vom putea capacita poporul pentru împlinirea datorințelor sale mari față cu viitorul școlii și că vom găsi căi și mijloace de a înființa fonduri pentru ajutorarea acelor.

Asupra chestiei ce și cum ar fi să facem, ne vom spune părerea în seria de articole ce am început.

(Vom continua).

Despre Equivalent.

Periodul de 10 ani pentru equivalent a expirat. În anul acesta se cer fasiuni din nou și deoarece din mai multe părți mi-s'au cerut deslușiri cu privire la pregătirea acestor fasiuni, îmi iau voie a da și pe această cale unele informațiuni:

1. Societățile pe acții și însoțirile plătesc equivalent $\frac{2}{10}\%$ dela valoarea curată numai după averea imobilă și anume numai cu începere dela al 10-lea an socotit dela ziua acuirării acelor, (legea de competență pos. 95 D punct 3).

2. Deoarece oficiile de dare au trimis și fasiuni de equivalent pentru averea mobilă e bine să se știe, că însoțirile și societățile pe acții după averea mobilă n'au să plătească equivalent, deci nu e de lipsă nici fasiune.

Atât articolul de lege XXVI din 1881 §. 22 lit. c) cât și legea de competență mai sus citată conține clar de tot dispozițiunea, că acele întreprinderi pe acții și societăți în nume colectiv, ai căror membrii au parte în averea fundamentală comună, plătesc numai după averea imobilă equivalentul de $\frac{2}{10}\%$ și nici punctul acesta, nici un alt punct din legea de competență nu conțin dispoziții, că societățile de felul indicat ar avea să se supună la equivalent după averea mobilă.

În un caz concret, în care se măsurase equivalent la institutul de credit și economii „Albina” și după fonduri și după mobilier, forul ultim financiar cu hotărârea Nr. 1068/1888 a enunțat principiul, că societățile pe acții nu au să plătească equivalent după averea mobilă, cum sunt fondurile și mobilierul.

3. Fasiunile pentru equivalent după averea imobilă sunt a se înainta în cel mult 90 zile dela înmânare la locul competent.

4. În aceste fasiuni se înșiră toate realitățile, deci și acelea la cari dela termenul acuirării nu a trecut 10 ani.

Dominic Rațiu,
Secretarul „Solidarității”.

Dela „Solidaritatea”.

Cătră onoratele noastre institute de bani!

Dela un institut, cu care stau multe din institutele noastre în legătură de reescont ne sosește plânsoarea, că la subscrierea firmei fie pe cambii sau în epistole nu se observă din partea băncilor noastre întru toate dispozițiunile statutare, întru-cât adesea sosesepistole subscrise numai de director — când statutele expres dispun, că firma are să se subscrie de două persoane; iar la alt institut dispun statutele, că firma e a se subscrie prin 2 membrii din direcțiune și cu toate acestea sosesepistole și mandate nesubscrise în formă legală.

Ne luăm voie deci a atrage și pe această cale atențiunea institutelor noastre, chiar în interesul lor,

ca pe viitor să se țină strict de dispozițiile statutare cu privire la firmare, ca nu cumva din motivul acesta să se expună la neplăceri și pagube.

Sibiiu, 16 Martie 1908.

„Solidaritatea“,
asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Cosma m. p. Rațiu m. p.

REVISTA FINANCIARA.

Situațiunea.

Sibiiu, 19 Martie 1908.

Știrea adusă și de noi în săptămâna trecută despre o nouă reducere apropiată a etalonului în London sub $3\frac{1}{2}\%$ până azi nu s'a adevărit.*) Se susține însă și acum, că cel mult până în săptămâna viitoare Banca engleză va scădea din nou rata oficială dela $3\frac{1}{2}\%$ la 3% , iar mai cătră vară, dacă nu intervin împrejurări extraordinare și la $2\frac{1}{2}\%$. Normativă este pentru măsurile viitoare în prima linie rezerva de aur a băncii. În prezent discontul privat notează în London $2\frac{3}{4}\%$.

Banca imperială germană nu va urmări curând exemplul băncii engleze, și la nici un caz înainte de încheierea primului cvartal, când iarăș sunt cereri mai număroase de satisfăcut, nu va reduce etalonul, deși prezidentul băncii a constatat în ședința ultimă o însemnată ameliorare a stockului metalic și a rezervelor băncii. Discontul privat este în Berlin $4\frac{5}{8}\%$. În Paris situațiunea e ceva mai încordată, discontul privat s'a urcat la $2\frac{1}{2}\%$.

Pe piața internă oferta este mică, mai ales se observă lipsa de oferte externe. Fiind și cererea mică discontul privat în Viena e neschimbat de $4\frac{1}{4}\%$.

Sumarul Băncii austro-ungare din 15 crt. arată o nouă îmbunătățire a etalonului. Imprumuturile Băncii au scăzut cu 40.5 milioane și circulațiunea de bilete cu K 15.2 milioane; iar rezerva metalică a crescut cu 5 mil. și rezerva de bilete cu K 20.4 milioane.

SOCIETĂȚI FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

„Albina“, institut de credit și de economii în Sibiiu. Sâmbătă, la 21 crt. s'a ținut a XXXV-a adunare generală ordinară a primului nostru așezământ financiar. Ea a fost prezidată de venerabilul președinte al direcțiunii dl Iosif St. Șuluțiu, azistat de d-nii Dr. T. Brediceanu și D. Rațiu, în calitate de notari și d-nii Dr. V. Bologa și Dr. M. E. Cristea ca verificători ai procesului verbal și totodată scrutinători de alegere. Numărul acționarilor prezenți a fost de 60, reprezentând 1662 acții, cu 437 voturi.

Adunarea generală, după ce și-a exprimat condolențele pentru răposatii membrii ai direcțiunii Sim. Damian și Ioan Papiu, a aprobat bilanțul și raportul direcțiunii pe 1906, votând atât acesteia, cât și comitetului de supraveghiere absolutul uzitat.

Profitul net s'a distribuit conform propunerii direcțiunii, publicată deja în această revistă. Dividenda s'a fixat cu 14% = K 28 de cupon, plătit imediat după adunarea generală.

*) La încheierea foii aflăm, că Banca Angliei și-a redus etalonul la 3% .
Redacțiunea.

Suma de K 17,000 destinată pentru scopuri culturale și de binefacere s'a împărțit, conform propunerii direcțiunii, astfel:

1. Rata II. din suma de K 10,000 votată la fondul pentru întregirea la 8 clase a gimnaziului gr.-or. din Brad	K 2,000.—
2. La fondul mesei studenților, întemeiat și susținută de institut	„ 6,000.—
3. Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român:	
a) la fondul „Muzeului etnografic“	„ 1,000.—
b) la fondul Internatului de băieți, administrat de institut.	„ 1,000.—
c) la fondul „G. Barițiu“	„ 500.—
4. Școalei pentru economia și industria de casă a Reuniunii femeilor române din Sibiiu	„ 1,000.—
5. Școalei elementare de fete a aceleiaș reuniuni	„ 600.—
6. Reuniunii române de muzică din Sibiiu	„ 200.—
7. Reuniunii române de agricultură din Sibiiu	„ 200.—
8. Reuniunii pompierilor din Sibiiu	„ 100.—
9. Reuniunii pentru înfrumșetarea orașului Sibiiu	„ 100.—
10. Reuniunii igienice din Sibiiu	„ 100.—
11. Gremiului comercial din Sibiiu	„ 100.—
12. Internatului Reuniunii fem. române din Brașov	„ 400.—
13. Asociațiunii pentru sprijinirea învățăceilor și socialilor români din Brașov	„ 200.—
14. Reuniunii de muzică din Brașov	„ 200.—
15. Reuniunii pentru înfrumșetarea orașului Brașov	„ 100.—
16. La fondul studenților morboși din Brașov	„ 200.—
17. La fondul studenților morboși din Blaj	„ 200.—
18. La fondul studenților morboși din Brad	„ 200.—
19. Tinerimei universitare din Budapesta („Petru Maior“)	„ 200.—
20. Tinerimei universitare din Cluj	„ 200.—
21. Internatului gr.-or. din Beiuș	„ 200.—
22. Reuniunii femeilor române din Deva pentru atelierul industriei de casă	„ 200.—
23. La dispoziția direcțiunii	„ 1,800.—
Total	K 17,000.—

Prețul marcelor de prezentă pe 1907 s'a fixat cu K 10.

În direcțiune au fost aleși: cu mandat pe 2 ani dl Dr. Nicolae Comșa, medic în Săliște; cu mandat pe 5 ani d-nul Iosif Pușcariu, avocat în Brașov, și s'au reales, cu mandat pe 6 ani domnii Dr. Ilie Beu și Dr. Iancu Meșianu.

În comitetul de supraveghiere a fost ales la locul devenit vacant prin renunțarea domnului Dr. Ilarion Pușcariu, dl Dr. Vas. Bologa.

„Bersovia“, institut de credit și de economii, soc. pe acți în Jidovin și-a încheiat bilanțul pe 1907 cu active de K 207,127 (în 1906 K 216,361) și la un venit brut de K 20,347, cu un profit net de K 7,228, mai mic decât în anul precedent cu circa K 900. Ramii de afaceri activi, cu excepțiunea Obligațiunilor, cari au crescut cu circa K 5,000 la K 48,546, s'au redus, și anume Escontul dela K 88,095 la K 80,434 și Cambiile ipot. dela K 52,720 la K 47,220. Dintre pasive au crescut numai rezervele cu circa K 800 la K 7,846, pe când Depozitele spre fruct. arată o mică reducere de circa K 600 la K 46,167; asemenea s'a redus Reescontul cu circa K 9,000 la K 74,749. Interesele tranzitoare anticipate continuă a fi, ca și în anii trecuți, în disproporție față de interesele încassate (K 914 la K 17,144 interese).

„**Bistrițiana**“, institut de credit și de economii, soc. pe acții în Bistrița. În anul 1907 institutul acesta și-a restrâns cu excepțiunea Imprumurilor ipotecare, mai mult sau puțin afacerile, cu toate acestea totalul activelor de K 2.068,510 arată față de 1906 o creștere de K 115,374, iar profitul net de K 24,776 este numai cu circa K 900 mai mic decât în anul precedent. Escontul se cifrează cu K 1.060,780 și Cred. camb. cu acop. ipot. cu K 96,473, din suma cărora sunt reescontate K 446,799 (— față de 1906 de K 17,000). Imprum. ipot. în 1906 cu K 227,512 se cifrează în bilanțul ultim cu K 259,146; pe când Imprumut. pe obligațiuni s'au redus dela K 310,159 la K 227,832. Dintre pasive s'au sporit capitalul soc. prin vărsăminte din noua emisiune cu K 42,320 la K 122,320, Rezervele dela K 128,731 la K 140,918 și Depozitele spre fructificare cu circa K 14,000 la K 906,599, în fine Fondul de penz. dela K 52,591 la K 60,953. Venitul brut a fost de K 117,555 arătând față de 1906 o creștere de rotund K 9,000.

„**Bocșana**“, institut de credit și de economii, soc. pe acții în Bocșa-montană. Anul 1907 l-a încheiat acest institut cu active de K 520,104 (în 1906 K 514,180) și cu un profit net de K 15,053, cu circa K 2,000 mai mare decât în anul precedent. Escontul, ramul principal de afacere, arată o reducere de K 22,000 la K 174,824; asemenea Imprum. ipot. dela K 75,888 la K 73,890. Cred. camb. cu acop. ipot. din contră s'au sporit cu rotund K 29,000 la K 215,027. O poziție însemnată a activelor sunt Interesele restante cu K 13,720, în creștere față de 1906 cu circa K 3,700. Dintre pasive au crescut Fondurile de rezervă dela K 40,989 la K 45,392 și Depozitele spre fructificare cu rotund K 35,000 la K 305,885; pe când Reescontul s'a redus dela K 84,367 la K 49,981.

Adunarea generală a fost convocată pe 1 Martie a. c. și direcțiunea a propus distribuirea unei dividende de 6% = K 6 de cupon.

„**Comuna**“, institut de credit și de economii, soc. pe acții în Căvâran și-a încheiat bilanțul pe 1907 cu active totale de K 166,822 (în 1906 K 124,347) compuse aproape exclusiv din Cambii escontate, cari se cifrează cu K 162,018, arătând față de anul precedent o creștere de circa K 42,000. În 1907 acest institut a făcut a III-a emisiune de acții, cu care capitalul soc. s'a urcat dela K 30,800 la K 50,000; asemenea au crescut și Rezervele cu K 1,852 la K 5,852, Depozitele spre fructificare dela K 18,795 la K 30,985 și în fine Reescontul cu K 8,631 la K 73,297. Venitul brut de K 14,788 a crescut față de 1906 cu circa K 4,000, iar profitul net cu circa K 200 la K 4,227.

Adunarea generală s'a ținut la 5 crt.

„**Murășana**“, institut de credit și de economii, soc. pe acții în Reghinul-săsesc. Acest institut a continuat și în anul 1907 a se desvoltă și consolida; bilanțul arată cu excepțiunea unui ram de afacere mai secundar, creșteri însemnate atât la pozițiile active, cât și la cele pasive: Escontul a crescut cu K 74,000 la K 651,183 și Imprum. ipotecare dela K 371,838 la K 553,798. Efectele proprii se cifrează cu suma de K 121,254 (în 1906 K 120,541), iar totalul activelor se urcă la K 1.464,736, arătând față de 1906 o creștere de aproape K 260,000. Dintre pasive au crescut Rezervele cu circa K 7,000 la K 78,759 și Depozitele spre fructificare cu mai mult de K 147,000 la frumoașa sumă de K 1.002,595. Reescontul de K 81,800

incă este în creștere față de 1906 cu rotund K 51,800. Venitul brut a fost de K 103,688 (+ față de 1906 de K 17,940), iar profitul net de K 25,771 este mai mare decât în anul precedent cu circa K 1,000.

„**Oraviciana**“, societate pe acții în Oravița și-a încheiat bilanțul pe 1907, al XV-lea an de gestiune, cu active de K 3.487,329, aproape egale cu cele ale anului 1906 și la un venit brut de K 279,161 (în 1906 K 244,965) cu un profit net de K 78,004, cu circa K 3,000 mai mare decât în 1906. Pozițiile principale ale bilanțului arată față de anul precedent următoarele schimbări: Escontul de creștere de K 39,104 la K 1.479,374, din care sumă sunt cu acoperire ipot. K 820,383, Imprum. ipotecare din contră au crescut cu K 8,191 la K 1.623,780, din care sumă sunt cedate K 139,685. Creditele personale sunt aproape nealterate cu K 37,251. O creștere de circa K 13,000 arată și Efectele (starea K 142,222); asemenea s'au sporit Depozitele spre fructificare cu K 92,435, pe când Reescontul s'a redus cu K 87,743 la K 525,325. Diferitele fonduri: de rezervă, de rezervă disponibil, de penziuni, pentru diferențe de curs etc., cari la finele anului 1907 se cifrează K 285,823, arată față de 1906 o creștere de peste K 16,500 și se vor urcă cu dotația anului curent la K 310,000.

Circulația cassei a fost de K 8.494,475, iar circulația totală de K 19.396,824.

Adunarea generală s'a ținut la 19 crt. și direcțiunea a propus distribuirea unei dividende de 8%, ca și în 1906.

„**Poporul**“, institut de credit și de economii, soc. pe acții în Lugoj. Bilanțul acestui institut pe 1907 arată față de bilanțul anului de gestiune precedent următoarele schimbări mai esențiale: la totalul activelor o creștere de K 161,000 la K 1.427,958. Escontul se cifrează cu K 928,209, arătând față de 1906 o creștere de K 46,000; din totalul acestei poziții sunt K 671,358 cambii cu acop. ipotecară și K 256,850 cambii cu garanți, iar reescontate sunt în valoare de K 222,847. Imprum. ipotecare s'au urcat cu aproape K 84,000 la K 250,590 din care sumă este cedată o obligațiune în valoare de K 60,000. Ce privește pasivele, Depozit spre fructificare au crescut cu aproape K 70,000 la K 756,474 și Rezervele cu circa K 14,000 la K 59,540, care sumă cu dotația anului curent se urcă la K 75,000. Venitul brut a fost de K 101,525, mai mare decât în 1906 cu K 7,100, iar profitul net de K 36,285 este mai mare decât în anul precedent cu circa K 5,700.

Adunarea generală s'a ținut la 7 crt. și s'a hotărât distribuirea unei dividende de 6% = K 6 de cupon, precum și urcarea capitalului.

Posta Redacțiunii.

Dlui N. P. în Băița. Membrii provizori trebuie la tot cazul anunțați tribunalului și legalizate subscrierile lor, precum și a tuturor acelorora, cari după statute sunt investiți cu dreptul de firmare.

S u m a r.

Politica băncilor noastre. — La organizarea noastră culturală. — Despre Equivalent. — Dela „Solidaritatea“. — Revista financiară: Situațiunea. — Societăți financiare și comerciale: „Albina“, „Berzovia“, „Bistrițiana“, „Bocșana“, „Comuna“, „Murășana“, „Oraviciana“, „Poporul“. — Poșta redacțiunii.

„AURORA“, institut de credit și econ. în Baia-Mare.

CONCURS.

Institutul de credit și economii „Aurora“, societate pe acții în Baia-Mare (Nagybánya) publică concurs pentru ocuparea postului de **contabil** cu termin până în 15 Aprilie st. n. a. c.

Emolumentele împreună cu acest post sunt:

1. Salar anual de K 1920.
2. Adaus de salar conform statutelor.

Reflectanții la acest post au să dovedească, că au absolvat școala comercială cu examen de maturitate și că au praxa necesară de a purta agendele de contabilitate de sine stătător.

Cari posed și limba germană sunt preferiți.

Cererile sunt de a se înainta în toate limbile, pe cari le posedă petentul.

După anul de probă nou alesul eventual va fi declarat de funcționar definitiv.

Postul va trebui ocupat la 1 Iunie 1908.

Baia-Mare, la 1 Martie 1908.

Nr. 84 [3—3]

Direcțiunea.

„CRIȘANA“, institut de credit și economii în Brad.

CONCURS.

Direcțiunea institutului de credit și economii „Crișana“ din Brad, publică concurs pentru ocuparea postului de **conducător-contabil** la înființându *filială* din *Hälmagiu* cu termin până la 15 Aprilie n. 1908.

Beneficiile împreună cu acest post sunt:

1. Salar fundamental anual de K 1800.
2. Bani de cuartir K 400.

3. Tantiemă statutară (toți funcționarii, afară de director, cel puțin 4% din venitul curat după subtragerea a 5% dividendă, în proporția salarelor lor).

4. 6 cuincuenale de câte 10% după salarul fundamental.

5. Drept de penziune conform normativului în vigoare.

Doritorii de a ocupa acest post, au să dovedească, că au absolvat o școală comercială cu examen de maturitate, că posed pe deplin limba maghiară și ev. și cea germană și că au praxă destulă ca să conducă independent agendele filialei și contabilitatea.

Cel ales va avea să-și ocupe postul la 1 Iunie n. a. c., eventual și mai curând și să depună o cauție egală cu salarul.

Cererile însoțite de documentele de lipsă și de fotografia petentului sunt a se adresa până la terminul de sus la direcțiunea institutului, unde se pot căpăta informațiuni mai detaliate.

Brad, la 5 Martie 1908.

Nr. 83 (2—3)

Direcțiunea.

„FORTUNA“, institut de credit în Rodna-veche.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii, societate pe acții „Fortuna“, sunt invitați în sensul §-lui 21 din statutele institutului la

a XXIV-a adunare generală ordinară,

care se va ține la 30 Martie st. n. 1908 la 9 oare a. m. în localitatea institutului.

Dacă din lipsa voturilor prescrise nu s'ar putea ține adunarea la terminul de sus, prin aceasta se convoacă la o altă adunare generală ordinară tot în același local pe 7 Aprilie st. n. 1908 la 9 oare a. m.

Obiectele:

1. Exmiterea a doi acționari pentru verificarea procesului verbal luat în adunarea generală.
2. Raportul direcțiunii și al conziliului de supraveghiere despre gestiunea anului 1907.
3. Aprobarea bilanțului și decidera asupra distribuirii profitului curat și darea absoluturului.
4. Alegerea membrilor din conziliul de supraveghiere.
5. Diverse propuneri înscrise în scris cu 48 oare înainte de ținerea adunării generale la direcțiune.

Rodna-veche, la 29 Februarie 1908.

Nr. 85 (1—1)

Direcțiunea.

Banca de asigurare Transilvania.

— Sibiu, strada Cisnădiei Nr. 5. —

Asigurări contra pericolului de foc și exploziune.

Asigurări pe viață în toate combinațiile.

Asigurări pentru cazuri de accidente.

Asigurări contra pagubelor prin grindină.

Asigurări contra infracției (furt prin spargere de casse și locuințe).

Nr. 1 12—52

Asigurări de sticle la galantare, etc.

Pentru bănci de credit condiții foarte avantajoase pentru asigurarea hipotecelor și reduceri conziderabile de premii pentru membrii oricărei reuniuni agricole sau tovărășii economice.

Legea Tovărășiiilor

(Legea comercială ungară artic. XXXVII: 1875, cu o introducere și îndrumări pentru înființarea tovărășiiilor)

de

Vasile C. Osvadă,

directorul însoțirii „Agricola“ din Hunedoara și redactorul foaiei „Tovărășia“ din Orăștie.

Se poate comandă la autor sau și prin administrația „Rev. Economice“ cu prețul de 50 fil.